

Školní vzdělávací program pro školní družinu

s názvem

ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA

Základní škola a Mateřská škola Lišov

Nová 611

373 72 Lišov

telefon : 387994343

e-mail : zs@zslisov.cz

Ředitel školy : Mgr. Monika Hrdinová

Zástupkyně ředitele pro úsek ŠD : Mgr. Irena Hohenbergerová

Zřizovatel Městský úřad Lišov

Koordinátor ŠVP pro ŠD : Jaroslava Vyskočilová

.....
Mgr. Irena Hohenbergerová
zástupkyně ředitele pro ŠD

.....
Mgr. Monika Hrdinová
ředitelka školy

1. Charakteristika školní družiny

Školní družina je zřízena podle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a řídí se podle vyhlášky MŠMT č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání.

Hlavním posláním školní družiny je zabezpečení zájmové činnosti, odpočinku a relaxace žáků po absolvování výuky ve škole. Družina je mezistupněm mezi výchovou ve škole a výchovou v rodině, není sociální službou. Práce školní družiny je zcela samostatnou oblastí výchovně vzdělávací činnosti a řídí se specifickými požadavky a pravidly pedagogiky volného času.

Činnosti ve školní družině probíhají formou pravidelných nebo příležitostných aktivit z oblasti vzdělávací, odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti. Družina umožňuje žákům přípravu na vyučování. Žáci jsou rozděleni do oddělení a počty přítomných se během dne mění, odcházejí do zájmových kroužků nebo domů.

Provoz družiny : v pracovní den : před vyučováním 5,45 - 7,45 hodin
po vyučování do 17,00 hodin

- provoz ŠD o hlavních prázdninách je nahrazen organizováním příměstských táborů s různým zaměřením.

Počet oddělení : 6.

Věk žáků : 6 - 11 let (1. - 5. třída).

Kapacita družiny : 210 žáků.

Počet pedagogických pracovníků : 5 vychovatelek.

1. Obsahové, časové a organizační podmínky ŠD

Školní družina zabezpečuje žákům náplň volného času v době před vyučováním, odpoledne před odchodem domů nebo do jiných zájmových aktivit. Časové rozvržení a uspořádání činností ŠD se řídí požadavky psychohygieny. Usiluje o to, aby podporovalo zdravý tělesný, duševní a sociální vývoj žáka.

Vychovatelky působí na žáky v době zvýšené únavy po vyučování. V této době se projevuje potřeba pohybu jako kompenzace dlouhého sezení při výuce. Těmto požadavkům je přizpůsoben režim dne v družině.

První dvě oddělení ŠD jsou v 1. třídách, kde zůstávají po ukončeném vyučování. Další oddělení školní družiny jsou zařízeny jako herny. Jsou členěny na část odpočinkovou a pracovní, zajišťují žákům soukromí při hrách. V každém oddělení je část místnosti pokryta kobercem, kterého žáci využívají zejména ke hře se stavebnicemi, při odpočinkových činnostech, při rozhovorech v komunikativním kruhu a dalších činnostech. Pro zájmové a rekreační činnosti je jiná část místnosti vybavena stoly a židlemi. Dále využíváme učebnu výpočetní techniky, tělocvičnu, výtvarnou třídu a kuchyňku. V každém oddělení jsou k dispo-

zici pastelky, křídly, voskovky a podle možností další výtvarný materiál a pomůcky.

Pro rozvoj čtenářských dovedností a pěstování čtenářských návyků jsou v každém oddělení dětské knihovničky vybavené dětskými knížkami a časopisy. Žáci rádi využívají různé hry k rozvoji slovní zásoby, nácviku abecedy, skládání slov a vět.

CD přehrávače a kazetové magnetofony jsou využívány pro poslechovou činnost. Starší žáci mohou pracovat na počítači a mají možnost využít služeb internetu k získání informací, k psaní, počítání, hledání správného řešení úkolu nebo hrát různé počítačové hry.

Pro sportovní a rekreační činnost využíváme dětské hřiště (zařízené podle norem EU), školní sportoviště a tělocvičnu školy. Aktivitám venku slouží různé sportovní náčiní, které je uloženo v kabinetě školní družiny a máme stanovená pravidla pro jejich bezpečné užívání.

Délka a časový plán vzdělávání.

Vzdělávání žáků se uskutečňuje v příslušném školním roce od září do června. Školní družina je otevřena od 5,45 - 7,45 hodin a v době po vyučování do 17,00 hodin. Vzdělávání se řídí podle ročního plánu sestaveného na dané téma, ze kterého vychází témata pro tvorbu měsíčních plánů. V těchto plánech se střídají činnosti pravidelné, příležitostné a průběžné. Jsou tu i rizika, která ovlivňují a narušují výchovně vzdělávací činnost :

- časová rozdílnost při nástupu žáků do ŠD po vyučování
- kroužky zájmové činnosti
- spojování oddělení
- vyzvedávání a pouštění žáků v době zájmových činností (13,00 - 15,00 hodin).

Denní skladba činností:

- po vyučování - hygiena, oběd (probíhá ve školní jídelně)
- odpočinkové činnosti - jsou to klidové aktivity spontánních či nabízených činností na odstranění únavy a k regeneraci duševních a fyzických sil
- zájmové činnosti - umožňují seberealizaci, poznávání a rozvoj dovedností, dominující je vlastní aktivita žáků, činnosti probíhají organizovaně či spontánně, ve skupinkách nebo individuálně
- rekreační činnosti - slouží k regeneraci sil, patří do nich pohybové, sportovní a manuální prvky
- příprava na vyučování - žáci si mohou samostatně nebo s pomocí vychovatelky vypracovávat domácí úkoly (vyžadujeme souhlas rodičů), ostatní žáci si procvičují učivo formou didaktických her, pracovních listů apod.
- odpočinkové činnosti - hry dle vlastního výběru a odchody žáků z družiny.

Bezpečnost a ochranu zdraví uvádí řád školní družiny.

Personální obsazení.

Školní družina má 6 oddělení s kapacitou do 210 žáků. Každé oddělení vede kvalifikovaná vychovatelka s odborným vzděláním. Je iniciátorem a průvodcem žáka při činnostech, které motivuje, navazuje, přímo či nepřímo řídí a hodnotí. Probouzí v dětech aktivní zájem o okolí, sociální kontakty, komunikaci, dívat se kolem sebe a podněty vnímat. Během celého pedagogického působení rozvíjí sociální kompetence důležité nejen pro učení, ale i pro další rozvoj žáků.

Povinností vychovatelky je dále se sama vzdělávat a to buď v akreditovaných kurzech nebo samostudiem.

2. Školní vzdělávací program družiny navazuje na Rámcově vzdělávací program pro základní školy.

Všem žákům jsou nabízeny činnosti bez rozdílu, žák volí z nabídky dle svého uvážení. Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami je podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost.

2.1. Cíle školního vzdělávacího programu:

- rozvoj osobnosti člověka
- získání všeobecného přehledu (návaznost na učivo 1.stupně)
- pochopení a uplatnění zásad demokracie (Úmluva o právech dítěte)
- utváření vědomí národní a státní příslušnosti, ale i respekt k jiné etnické, kulturní a náboženské skupině
- pochopení a uplatnění principu rovnosti žen a mužů
- získání a uplatnění znalostí o životním prostředí a jeho ochrana
- dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví.

2.2. Výchovné a vzdělávací strategie ŠVP - **kompetence.**

2.2.1. **Kompetence k učení:**

- pochopení nutnosti přípravy na vyučování
- aktivně se zúčastňuje didaktických her
- orientuje se, chápe a sám si vyhledává informace
- vybírá si vhodné způsoby práce k dosažení nejefektivnějšího výsledku
- umí posoudit a zhodnotit svůj výkon
- "jdeme příkladem" - dalším vzděláváním si rozšiřujeme svůj pedagogický obzor.

2.2.2. **Kompetence k řešení problému:**

- rozlišuje správná a chybná řešení
- nabízí více možností při řešení problému
- při praktických činnostech postupuje promyšleně
- započaté činnosti dokončuje
- všímá si dění i problémů a tyto jsou motivací k řešení dalších problémů a situací
- "jdeme příkladem" - učíme se sami lépe, s rozumem a s nadhledem řešit různé problémové situace v družině.

2.2.3. **Kompetence komunikativní:**

- své pocity dokáže vyjadřovat řečí, gesty a dalšími prostředky
- naslouchá a ve vhodný okamžik se dokáže zapojit do diskuze
- dokáže vyjádřit své myšlenky a názory v souvislém ústním projevu
- spolupracuje v týmu
- "jdeme příkladem" - svým přístupem ke komunikaci s žáky, rodiči, zaměstnanci školy a širší veřejností, sami otevřeně komunikujeme, své názory opíráme o logické argumenty, pozitivně svoji školu a vychovatelskou profesi prezentujeme na

veřejnosti.

2.2.4. Kompetence sociální a interpersonální:

- navazuje a udržuje kontakty a přátelství
- dokáže pomoc poskytnout, ale i o ni požádat
- rozpozná vhodné a nevhodné chování
- je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi
- ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit - přijmout kompromis
- "jdeme příkladem" - podporujeme spolupráci všech členů pedagogického sboru i nepedagogických pracovníků, respektujeme práci, roli, povinnosti.

2.2.5. Kompetence občanské a činnostní:

- uvědomuje si svá práva a povinnosti
- respektuje druhé, umí se vcítit do situace druhých
- dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých
- odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem
- chápe ekologické a enviromentální souvislosti
- "jdeme příkladem" - respektujeme právní předpisy, vnitřní normy školy, plníme příkladně své povinnosti, respektujeme osobnost žáka a jeho práva, budujeme přátelskou a otevřenou atmosféru ve třídě i ve škole.

2.2.6. Kompetence k trávení volného času:

- dokáže si vybrat vhodnou aktivitu a zapojit se
- orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času
- rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech
- respektuje pravidla
- dokáže odmítnout nevhodnou nabídku.

Školní družina se pro tvorbu svého vzdělávacího programu inspirovala kapitolou " Člověk a jeho svět " z Rámcově vzdělávacího programu pro ZŠ. Tato oblast se dělí do pěti tématických okruhů.

Místo, kde žijeme.

Lidé kolem nás.

Lidé a čas.

Rozmanitost přírody.

Člověk a jeho zdraví.

2.3. Výchovně vzdělávací okruhy " Člověk a jeho svět "

2.3.1. Místo, kde žijeme

- rozhovory na téma "můj domov, moje rodina"
- kreslení členů rodiny, pokojíčků
- seznámení s budovou školy a blízkým okolí, školní řád, řád školní družiny
- kreslení plánu školy, orientace po budově, bezpečná cesta do školy
- důležitá místa v městě (zdrav. středisko, pošta, policie, městský úřad ap.)
- dějiny a historické památky ve městě, zvyky našeho kraje
- hlavní město Praha, orgány státní moci - jejich zástupci, symboly našeho státu
- Česká republika, Evropa, svět - rozdíly a zajímavosti
- vědomostní kvízy, testy

(kompetence občanské a činnostní).

2.3.2. Lidé kolem nás

- vytváření pozitivního prostředí ve ŠD - vztahy mezi spolužáky, ohleduplnost, tolerance, respekt
- základy slušného chování (pozdravit, požádat, poděkovat ap.)
- příbuzenské vztahy v rodině a vztahy mezi nimi
- úcta k sobě samému, druhým a starším
- lidské vlastnosti
- lidé s různými poruchami a chování k nim
- práva a povinnosti, základní lidská práva, práva dítěte, řád ŠD a školy
- osobní a společné vlastnictví
- kultura soužití v jiných zemích, srovnání (využití denního tisku, internetu ap.)

(kompetence k řešení problémů, sociální a komunikativní).

2.3.3. Lidé a čas

- denní režim
- orientace v čase (minulost, přítomnost, budoucnost - časová osa, plánování)
- narozeniny a výročí v rodině
- členění roku na roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny
- význam lidových tradic - Vánoce, Velikonoce, masopust, pálení čarodějnic ap.)
- významné události regionu, kulturní a historické památky
- využití archivů, knihoven a muzeí jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti

(kompetence k trávení volného času, k učení).

2.3.4. Rozmanitost přírody

- pozorování změn v přírodě dle ročního období
- sluneční soustava, den a noc
- fauna a flóra na ostatních kontinentech
- ochrana živočichů a rostlin
- péče o pokojové rostliny
- využití přírodnin k výtvarným činnostem
- třídění odpadu doma i ve škole, sběr papíru
- ekologické katastrofy, živelné pohromy (záplavy, sucha ap.)

(kompetence k učení).

2.3.5. Člověk a jeho zdraví

- základní hygienické návyky, udržování pořádku (využití poznatků o lidském těle)
- partnerství, rodičovství, základy sexuální výchovy
- správná životospráva a pohyb - zdravý životní styl
- odpočinek a relaxace
- prevence úrazů a první pomoc
- reakce na pokyny dospělých při mimořádných událostech
- důležitá telefonní čísla
- prevence sociálně patologických jevů (alkohol, drogy, kouření ap.)
- základní pravidla účastníka silničního provozu

(kompetence sociální a interpersonální, občanské a komunikativní).

Školní vzdělávací program má dlouhodobý charakter. V rámci tohoto programu je tvořen roční a měsíční tematický plán práce, ve kterém jsou konkretizovány výchovně vzdělávací okruhy a jednotlivé činnosti.

2.4. Obsah vzdělávacího programu ŠD "Člověk a jeho svět"

2.4.1. Místo, kde žijeme

- činnosti příležitostné
 - * vítání prvňáčků ve školní družině
 - * malba, kresba, výzdoba prostor ŠD
 - * vztah k místním tradicím
 - * kolektivní dílo (stavby, koláže - výstavky)
- (kompetence 1.,2.)

- činnosti pravidelné * seznámení s prostředím a okolím školy
 - * rodina, místo kde žijí
 - * bezpečná cesta do školy a zpět
 - * vycházky do okolí školy
 (kompetence 3.,5.)

- činnosti průběžné * četba a poslech knih, časopisů, CD
 - * poznávání služeb v obci
 - * konstruktivní stavebnice
 - * skupinové práce na dané téma
 (kompetence 2.,5.).

2.4.2. Lidé kolem nás

- činnosti příležitostné * dětský karneval
 - * návštěva divadla, knihovny
 - * dárky pro maminky, důchodce ap.
 (kompetence 5.)

- činnosti pravidelné * kamarádské vztahy mezi dětmi, předcházení šikaně
 - * osvojování a dodržování základů společenského chování
 - * urovnávání sporů a každodenních konfliktů mezi dětmi
 - * navozování modelových situací
 (kompetence 6.)

- činnosti průběžné * hodnocení činnosti žáků s jejich aktivní účastí, sebehodnocení
 - * při hrách dodržovat určitá pravidla
 - * respektování pravidel silničního provozu při vycházkách
 (kompetence 5.).

2.4.3. Lidé a čas

- činnosti příležitostné * oslava vánočních svátků
 - * Den učitelů, Den dětí
 - * návštěva muzea, knihovny
 (kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.)

- činnosti pravidelné * putování časem
 - * výtvarné a prakticko-technické činnosti
 - * společensko-vědní hry a činnosti
 - * vycházky do okolí
 (kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.)

- činnosti průběžné * orientace v čase a časový řád
 - * účelně plánovat čas v ŠD
 - * režim dne a režim ŠD, dbát na pohodu v ŠD
 - * tématická četba, vypravování, poslech CD

(kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.).

2.4.4. Rozmanitost přírody

- činnosti příležitostné * oslavy jara, Velikonoc
* Den země
(kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.)

- činnosti pravidelné * rozmanitost a proměnlivost živé i neživé přírody
* tvorba a ochrana životního prostředí
* porovnávání poznatků a výtvarné zpracování
* tématické vycházky
(kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.)

- činnosti průběžné * péče o zeleň
* pozorování změn v přírodě
* využívání zkušeností z ekologické výchovy
* tématická četba, vypravování
(kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.).

2.4.5. Člověk a jeho zdraví

- činnosti příležitostné * zdravotní cvičení, jóga ap.
* návštěva lékárny
* zdravé vaření
(kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.)

- činnosti pravidelné * odpovědnost za své zdraví, hygienické návyky
* zdraví a nemoci - prevence
* pohybové a tělovýchovné chvílky
* relaxační činnosti
(kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.)

- činnosti průběžné * seberealizace
* poznávání sami sebe
* nabídka spontánních aktivit
* relaxační cvičení
(kompetence 1.,2.,3.,4.,5.,6.).

3. Ve školní družině je umožněno dětem rozvíjet své zájmy ve specificky zaměřených kroužcích: výtvarně pracovní kroužek

- sportovní kroužek
- zdravotnický kroužek
- kroužek vaření
- čtenářský kroužek
- dopravní kroužek
- kroužek dovedných rukou.

4. Evaluace

Oblasti evaluace budou vycházet z RVP, ale budou z nich vybrány oblasti zásadní pro školní družinu. Hodnocení bude také vyplývat ze zásad pedagogiky volného času. Evaluaci ŠVP provádí zástupce ředitele na základě třídních vzdělávacích programů na konci školního roku. Jsou sledovány a vyhodnocovány průběžně i podmínky materiální, bezpečnostní a organizační.

Evaluace je zaměřena na

- * naplňování cílů programu - jak se daří plnit kompetence
- * práci pedagogů
- * další vzdělávání pedagogů a využití poznatků v praxi
- * prezentace školní družiny na veřejnosti.

5.1. Spolupráce s mateřskou školou

- návštěvy předškolních dětí ve školní družině
- kulturní vystoupení dětí ŠD v mateřské škole
- pracovní schůzka pedagogů (příprava zápisu do ZŠ)
- výroba dárků pro děti k zápisu.

5.2. Spolupráce se zákonnými zástupci

- pracovní schůzka pedagogů s rodiči budoucích prvňáčků
- pedagogové usilují o partnerské vztahy s rodiči
- chrání soukromí rodiny, s rodinnými příslušníky jednají ohleduplně, taktně a diskrétně
- rodiče mají možnost domluvit se a kdykoli ŠD navštívit
- informují rodiče o chování dítěte, domlouvají se na společných postupech při výchově.